

รายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

โดย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

รายงานการตรวจสอบที่ ๒๓๘ / ๒๕๕๐

เรื่อง สิทธิชุมชน กรณีโครงการขุดลอกคลองลำพะเนียง อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู

ผู้ร้อง นาย ก (นามสมมติ) กับพวก

ผู้ถูกร้อง กรมชลประทาน

ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ตามคำร้องที่ ๔๓/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๔๙) ว่าการดำเนินการขุดลอกคลองลำพะเนียง ได้รื้อลำเข้าไปในที่ดินของชาวบ้าน ทำให้สูญเสียที่ดินโดยไม่ยินยอม และขนาดของคลองและคันคลองที่ทำการขุดลอกใหม่ ทำให้ชาวบ้านไม่สามารถใช้ประโยชน์คลองลำพะเนียงได้เช่นเดิม ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชาวบ้านที่อยู่ในแนวติดคลองลำพะเนียง

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาแล้วเห็นว่า เรื่องดังกล่าวมีมูลและอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และมอบหมายให้คณะอนุกรรมการสิทธิในทรัพยากรน้ำและแร่เป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งในขณะตรวจสอบได้มีการรวบรวมกับคณะอนุกรรมการสิทธิในทรัพยากร ทางทะเลและชายฝั่ง แล้วใช้ชื่อว่า คณะอนุกรรมการสิทธิในทรัพยากรน้ำ ชายฝั่ง และแร่

ข้อ ๑ ความเป็นมา

ผู้ร้องกับพวกชี้แจงว่า เมื่อเดือนมกราคม ๒๕๔๗ จังหวัดหนองบัวลำภูร่วมกับกรมชลประทาน ได้แจ้งให้ชาวบ้านที่มีที่ดินติดกับลำคลองพะเนียงว่า จังหวัดหนองบัวลำภูได้รับงบประมาณให้ทำการขุดลอกลำคลองพะเนียง และก่อนจะดำเนินการขุดลอก จะมีการแจ้งขั้นตอนการดำเนินการให้ชาวบ้านที่จะได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการดังกล่าวทราบเสียก่อน เพื่อขอความร่วมมือในการขุดลอกคลอง และดำเนินการให้ชาวบ้านบางรายลงชื่อยินยอมให้นำการขุดลอกคลอง

แต่เมื่อกรมชลประทานเริ่มทำการขุดลอกคลองลำพะเนียง เมื่อเดือนเมษายน ๒๕๔๘ กลับไม่ได้ทำตามขั้นตอนที่แจ้งต่อชาวบ้าน นอกจากนี้ กรมชลประทานยังได้ขุดลอกกรุลำ

เข้าไปในที่ดินของชาวบ้าน ทำให้ที่ดินของชาวบ้านหายไป ส่วนที่เหลืออยู่ก็ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้เช่นเดิม และมีการนำดินที่ถูกขุดลอกขึ้นมาถมในที่ดินของชาวบ้าน ทั้งมีการทำคันคลองถมสูงกว่าระดับพื้นดินถึง ๑-๒ เมตรตลอดแนวคลองทั้งสองฝั่ง ทำให้ชาวบ้านไม่สามารถใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้นได้อีก ส่วนลำคลองที่ถูกขุดลอกแล้วก็มีควมลึกมาก ชาวบ้านไม่สามารถสูบน้ำจากลำคลองมาเข้าที่นาได้ และลำคลองมีความกว้างมากขึ้นจนทำให้ชาวบ้านไม่สามารถสัญจรข้ามฝั่งคลองได้ตามปกติเช่นเดิม

ทั้งนี้ ผู้ร้องกับพวกได้แนบเอกสารหนังสือพิมพ์ไทยสยาม ฉบับวันที่ ๒๕ มิถุนายน - ๕ กรกฎาคม ๒๕๔๘ ประกอบการชี้แจง สรุปข้อมูลได้ดังนี้

เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๔๘ กลุ่มชาวบ้านประมาณ ๑๐๐ คน จากตำบลหนองหว้าใหญ่ ตำบลโพธิ์ชัย และตำบลหนองสวรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ได้เข้ามาร้องเรียนขอความเป็นธรรมกับทีมข่าวหนังสือพิมพ์ไทยสยามว่า ได้รับความเดือดร้อนอย่างแสนสาหัสจากโครงการพัฒนาลุ่มน้ำลำพะเนียง

เมื่อทีมข่าวหนังสือพิมพ์ไทยสยามได้เดินทางไปตรวจสอบพื้นที่บริเวณบ้านคำแย หมู่ที่ ๓ ตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่ามีเครื่องมือหนักหลายชนิดอยู่ในพื้นที่โครงการ มีกองดิน ต้นไม้ ก้อนหินขนาดใหญ่เล็ก อยู่บนผืนนาของชาวบ้าน คันนาและคูน้ำถูกทำลาย ซึ่งชาวบ้านได้สรุปข้อมูลให้หนังสือพิมพ์ไทยสยามทราบว่า ประมาณต้นปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ผู้ใหญ่บ้านหนองหว้าได้เฝ้าชาวบ้านมาประชุมที่วัดหนองหว้า มีชาวบ้านมาประมาณ ๔๐ - ๕๐ คน เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเข้าร่วมประชุมด้วยได้แจ้งต่อชาวบ้านว่า ห้ามชาวบ้านที่มีที่ดินติดกับลำน้ำลำพะเนียงปลูกพืชหรือทำการเกษตรในที่ดินอีก เพราะทางราชการจะทำการขุดลอกลำพะเนียง

ต่อมาในเดือนธันวาคม ๒๕๔๗ มีเครื่องมือหนักเข้ามาทำการขุดลอกในลำพะเนียงและขุดดินในที่นาของชาวบ้านซึ่งติดคลอง เมื่อชาวบ้านเข้าไปห้าม ผู้รับเหมาได้ออกชาวบ้านว่าได้ทำสัญญากับทางราชการแล้ว ผู้รับเหมาต้องทำงานตามสัญญา ชาวบ้านจึงได้แต่มองด้วยความเศร้าใจ

ปลายเดือนมกราคม ๒๕๔๘ ผู้ใหญ่บ้านหนองหว้าได้ประกาศผ่านเครื่องขยายเสียงว่า ถ้าใครต้องการถมที่ดินในที่นาของตนให้ไปลงชื่อไว้ มีชาวบ้านบางส่วนไปลงชื่อ แต่มีชาวบ้านบางรายที่ไม่ใช่เจ้าของที่ดินที่แท้จริงไปลงชื่อด้วย ต่อมาผู้รับเหมาก็นำดินไปกองไว้ในที่นาของชาวบ้าน และยังโค่นต้นไม้ของชาวบ้านอีกด้วย

ข้อ ๒ การตรวจสอบ

คณะอนุกรรมการสิทธิในทรัพยากรน้ำ ชายฝั่ง และแร่ ได้เดินทางไปรับฟังข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ร้องและตรวจสอบสภาพพื้นที่เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๔๘ และให้กรมชลประทานชี้แจงด้วยเอกสารและวาจา เมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๔๘ สรุปได้ดังนี้

คำชี้แจงของกรมชลประทาน

ชี้แจงด้วยเอกสารและวาจา

๒.๑ แผนงานและโครงการพัฒนาลุ่มน้ำลำพะเนียง

๑. ระยะเร่งด่วน ขุดลอกคลองลำพะเนียงจากด้านท้ายน้ำไปทางต้นน้ำ ระยะแรกขุดลอกคลองลำพะเนียงบริเวณด้านท้ายเขตชุมชนเมือง เขตเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู ก่อสร้างคันดินถมบดอัดแน่นบริเวณแนวคูขนาน ๒ ฝั่งลำน้ำลำพะเนียง เพื่อใช้เป็นผนังกันน้ำที่เอ่อล้นจากลำน้ำพะเนียงในช่วงฤดูน้ำหลากมิให้ไหลเข้าท่วมพื้นที่การเกษตร และเพื่อใช้เป็นทางลำเลียงขนส่งผลผลิตการเกษตรและก่อสร้างอาคารรับน้ำ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ควบคุมการเปิด - ปิด บริเวณทางน้ำหรือร่องน้ำ ให้สามารถระบายน้ำออกจากพื้นที่น้ำท่วมขังเพื่อลดปัญหาผลกระทบด้านการเกษตร และสามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ประโยชน์ในการเกษตร การประมง

๒. โครงการก่อสร้างและพัฒนาพื้นที่รองรับน้ำ (แก้มลิง)

เนื่องจากพื้นที่ในเขตลุ่มน้ำลำพะเนียงมักประสบปัญหาน้ำท่วมเป็นประจำทุกปี จึงเสนอให้ทำการขุดลอกหนองสาธารณะขนาดใหญ่ที่อยู่ในลุ่มน้ำลำพะเนียง เพื่อให้สามารถทำหน้าที่เป็นพื้นที่รองรับน้ำ (แก้มลิง) ของลุ่มน้ำลำพะเนียง นอกเหนือจากการกักเก็บน้ำเพื่อการอุปโภค - บริโภค อย่างเดียวแล้ว ยังนำดินจากการขุดลอกมาจัดทำแปลงสาธิตการเกษตรได้อีกด้วย

๓. ปรับปรุงฝายเก็บกักน้ำในลำน้ำพะเนียง (เดิม) ที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ ซึ่งมีหลายหน่วยงานที่เข้าไปดำเนินงานโดยมีวัตถุประสงค์ (เดิม) ต้องการกักเก็บน้ำในลำน้ำลำพะเนียงเพื่อใช้ในการเกษตร และมีปัญหาอุปสรรคไม่สามารถระบายได้ทันในช่วงฤดูน้ำหลาก โดยปรับปรุงฝายเก็บกักน้ำให้มีประตูระบาย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการระบายน้ำ

๔. การก่อสร้างฝายยกระดับน้ำ

กำหนดจุดที่ตั้งฝายเก็บกักน้ำให้มีความเหมาะสมตามศักยภาพของพื้นที่ โดยเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บกักน้ำตลอดจนการระบายน้ำ

๕. การก่อสร้างระบบกระจายน้ำเข้าสู่พื้นที่การเกษตร

เนื่องจากสภาพฝายน้ำล้นและหนองน้ำขนาดใหญ่ที่มีอยู่ในลุ่มน้ำลำพะเนียงยังไม่มีระบบส่งน้ำโดยการก่อสร้างในรูปคลองส่งน้ำหรือชลประทานระบบท่อ

- วัตถุประสงค์

ป้องกันและบรรเทาอุทกภัยในเขตจังหวัดหนองบัวลำภู

- พื้นที่เป้าหมาย

เขตชุมชนเมือง

๒.๒ ที่มาโครงการพัฒนาลุ่มน้ำลำพะเนียงและการแก้ปัญหา

จังหวัดหนองบัวลำภูเป็นจังหวัดหนึ่งซึ่งมีลุ่มน้ำที่มีความเสี่ยงสูงต่อการเกิดอุทกภัย คือ ลุ่มน้ำลำพะเนียง ที่มีต้นน้ำเกิดบริเวณภูผาล้อมและภูชี้เผ่า ตำบลดอกคำ อำเภอนาด้วง จังหวัดเลย มีความยาวประมาณ ๑๕๐ กิโลเมตร ไหลจากทิศเหนือไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้

ของอำเภอนาหวัง ผ่านอำเภอนาหวัง อำเภอกลาง อำเภอเมืองหนองบัวลำภู อำเภอโนนสัง และ อำเภอศรีบุญเรือง แล้วลงสู่เขื่อนอุบลรัตน์ ที่บ้านบุ่งแก้ว ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอศรีบุญเรือง ประกอบด้วยลำน้ำสาขาประมาณ ๑๖๖ สาขา มีพื้นที่ลุ่มน้ำประมาณ ๑,๘๗๐ ตารางกิโลเมตร (๑,๑๕๔,๓๕๗ ไร่) ลักษณะของลำน้ำลำพะเนียงแบ่งออกได้ ๓ ส่วน คือ (๑) พื้นที่ลุ่มน้ำตอนบน ประมาณ ๕๖๐ ตารางกิโลเมตร อยู่ในเขตจังหวัดเลย ๕๒๘ ตารางกิโลเมตร และอยู่ในเขตจังหวัด หนองบัวลำภู ประมาณ ๑๓๒ ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นที่ที่มีปริมาณฝนตกมากที่สุดในพื้นที่ลุ่มน้ำ สภาพพื้นที่มีความลาดชันสูงอยู่ในเขตป่าอนุรักษ์และเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร (๒) ลุ่มน้ำพื้นที่ ตอนกลางประมาณ ๗๕๐ ตารางกิโลเมตร (๓) พื้นที่ลุ่มน้ำตอนล่างประมาณ ๕๖๐ ตารางกิโลเมตร อยู่ในเขตจังหวัดหนองบัวลำภู เป็นพื้นที่ที่มีปริมาณฝนตกมาจากพื้นที่ตอนบน สภาพพื้นที่มี ความลาดชันน้อย เป็นพื้นที่ทำการเกษตรและที่อยู่อาศัยของชุมชนเมือง

สภาพปัจจุบัน ป่าไม้ในพื้นที่ลุ่มน้ำตอนบนถูกทำลายไปมาก แปรสภาพเป็นพื้นที่ การเกษตรและพื้นที่อยู่อาศัยของชุมชน ไม่มีสิ่งชะลอการไหลของน้ำ เมื่อฝนตกหนักในพื้นที่ ตอนบน น้ำไหลบนผิวดินที่เกิดจากปริมาณฝนจะมีมากกว่าเดิม ประกอบกับพื้นที่มีความลาดชัน สูง ทำให้มีปริมาณน้ำมากและไหลด้วยความเร็วสูง โดยไหลจากพื้นที่ตอนบนลงสู่พื้นที่ตอนกลาง รวมกับปริมาณน้ำจากฝนตกในพื้นที่ตอนกลางไหลลงสู่พื้นที่ตอนล่าง แต่สภาพลำน้ำพะเนียงเดิมมี สภาพแคบ และโค้งอ มีการกีดขวาง ตกตะกอน ทำให้ตื้นเขินและมีสิ่งกีดขวางลำน้ำมากทั้งจาก สภาพธรรมชาติและจากมนุษย์สร้างขึ้น เช่น การก่อสร้างสะพาน ถนน และก่อสร้างที่อยู่อาศัย ทำ ให้ลำน้ำพะเนียงไม่สามารถที่จะรองรับปริมาณน้ำที่มีมากและไหลอย่างรวดเร็ว เนื่องจากขนาด ความจุของลำน้ำลำพะเนียงลดลง ทำให้มีปริมาณน้ำไหลลงลำน้ำลำพะเนียงไม่ทัน จึงเกิดการเอ่อ ล้นตลิ่งไหลเข้าท่วมพื้นที่บริเวณ ๒ ผังลำน้ำลำพะเนียง รวมทั้งพื้นที่การเกษตรและที่อยู่อาศัยของ ชุมชน ราษฎรที่ได้รับผลกระทบดังกล่าวเกิดความเดือดร้อน พืชผลทางเกษตรเสียหายเป็นประจำ ทุกปี และนับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น จังหวัดหนองบัวลำภูต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากน้ำท่วม และต้องหาแหล่งน้ำช่วยเหลือพื้นที่เกษตรในฤดูแล้งอีก ด้วย เช่น ในช่วงวันที่ ๑๑ - ๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๔ พื้นที่ลุ่มน้ำลำพะเนียงบริเวณอำเภอโนนหวัง อำเภอกลาง อำเภอเมืองหนองบัวลำภู และอำเภอศรีบุญเรือง ได้เกิดภัยจากน้ำท่วม จำนวน ๓๗ ตำบล พื้นที่ประสบภัย ๑๔๓,๘๐๕ ไร่ พื้นที่เสียหายสิ้นเชิง ๑๐๐,๘๖๐ ไร่ ราษฎรได้รับ ผลกระทบ ๖,๘๘๓ ราย

ราษฎรในเขตเทศบาลเมือง บริเวณชุมชนเมืองหาดสวรรค์ ที่มีที่ดินอยู่ในบริเวณ ๒ ผังลำน้ำลำพะเนียง ได้รับผลกระทบจากปัญหาน้ำท่วมและน้ำท่วมขังเป็นเวลานาน พืชผล ทางการเกษตรได้รับความเสียหายทุกปี จึงได้ร้องเรียนขอความช่วยเหลือจาก นายกิตติศักดิ์ หัตถสงเคราะห์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขต ๑ จังหวัดหนองบัวลำภู ให้สนับสนุนดำเนินการขุด ลอกลำน้ำลำพะเนียงเพื่อเร่งระบายลำน้ำออกจากพื้นที่การเกษตรและในเขตชุมชนเมือง

จังหวัดหนองบัวลำภู ให้สนับสนุนดำเนินการขุดลอกคลองลำพะเนียงเพื่อเร่งการ ระบายน้ำออกจากพื้นที่การเกษตรและในเขตชุมชนเมืองจังหวัดหนองบัวลำภู โดยสำนักงานเร่งรัด พัฒนาชนบท (รพช.เดิม) ได้ดำเนินการขุดลอกและพัฒนาลำน้ำลำพะเนียงและก่อสร้างทำนบดิน

บริเวณ ๒ ผังสำน้ำลำพะเนียง เพื่อใช้เป็นทางลำเลียงขนส่งสินค้าการเกษตร และเป็นหนึ่งป้องกันไม่ให้น้ำไหลเข้าท่วมพื้นที่การเกษตรในช่วงฤดูน้ำหลาก ซึ่งราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากการขุดลอกสำน้ำลำพะเนียง ยินยอมเสียสละที่ดินบริเวณริมตลิ่ง ๒ ผังสำน้ำลำพะเนียงให้สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทหนองบัวลำภู เข้ามาดำเนินการโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น

เบื้องต้นจังหวัดหนองบัวลำภูตรวจสอบแล้วเห็นว่า การขุดลอกคลองลำพะเนียงสามารถระบายน้ำออกจากชุมชนและพื้นที่การเกษตรได้เป็นอย่างดี แต่การขุดลอกและพัฒนาสำน้ำลำพะเนียงได้ความยาวต่อปีไม่มาก เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ จังหวัดหนองบัวลำภูได้ตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจากภัยน้ำท่วมในเขตจังหวัดหนองบัวลำภู จึงได้ว่าจ้างบริษัทที่ปรึกษามาทำการศึกษารายละเอียดประกอบ เพื่อพิจารณาแก้ไขปัญหาภัยน้ำท่วมในพื้นที่ลุ่มสำน้ำลำพะเนียงทั้งระบบ โดยมีสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท (รพช.เดิม) และสำนักงานโยธาธิการจังหวัด (เดิม) เข้าร่วมเป็นกรรมการ ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดหนองบัวลำภูในขณะนั้น (นายบุญฤทธิ์ ปานทอง) ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าสอดคล้องกับยุทธศาสตร์จังหวัดหนองบัวลำภู "บ้านเมืองน่าอยู่เคียงคู่ผู้ค่าธรรมชาติ ประชาชนฉลาดทำกิน ในดินแดนสันติสุข" และเพื่อแก้ไขปัญหาภัยน้ำท่วม จึงได้เสนอแผนงานโครงการขุดลอกพัฒนาลุ่มน้ำลำพะเนียงในระยะเร่งด่วน จากมติคณะรัฐมนตรี จำนวน ๒ ครั้ง คือ เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๔๖ และวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ ประกอบกับภายใต้การสนับสนุนจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดหนองบัวลำภูทั้ง ๔ ท่าน คือ นายกิตติศักดิ์ หัตตสงเคราะห์ นายไชยา พรหมมา นายวิชัย สามิตร และนายพิชัย พิบูลย์วัฒน์ วงษ์

ก่อนการดำเนินการโครงการขุดลอกและพัฒนาสำน้ำลำพะเนียง นั้น ผู้นำชุมชน (ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน) ได้ประสานงานร่วมกันในการขออนุญาตใช้ที่ดินจากราษฎรที่ได้รับผลกระทบที่มีที่ดินบริเวณริมตลิ่ง ๒ ผังสำน้ำลำพะเนียง ให้ราษฎรลงนามในหนังสือยินยอมเสียสละที่ดินเพื่อการพัฒนาแหล่งน้ำโดยราษฎรจะไม่เรียกร้องขอค่าชดเชยใดๆ อันเป็นผลมาจากการพัฒนาดังกล่าว โดยมีเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งทำหน้าที่ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่นั้นๆ ลงนามส่วนผู้จัดบันทึกหนังสือยินยอมคือผู้นำชุมชนที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐสังกัดกระทรวงมหาดไทย และได้นำรายชื่อราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานผ่านความเห็นชอบจากสภาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขาม) ให้ดำเนินการได้ แล้วนำเรื่องดังกล่าวส่งไปยังโครงการชลประทานหนองบัวลำภู

จังหวัดหนองบัวลำภูได้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพัฒนาลุ่มน้ำลำพะเนียง ตามคำสั่งจังหวัดหนองบัวลำภู ที่ ๑๖๕๒/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๔๖ ตามมติคณะรัฐมนตรี ลงวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๔๖ ตามที่รองนายกรัฐมนตรี (นายสุวิทย์ คุณกิตติ) ประธานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เสนอภายใต้ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจน เป็นค่าใช้จ่ายในการลงทุน การก่อสร้างโครงการฯ โดยไม่มีค่าชดเชยที่ดินและสิ่งก่อสร้างใดๆ ทั้งสิ้น มีผู้ว่าราชการจังหวัดหนองบัวลำภูเป็นประธาน และหัวหน้าโครงการชลประทานหนองบัวลำภูเป็นกรรมการร่วมในระดับจังหวัด โดยระบุอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานภายใต้การบูรณาการร่วมกันตามกฎหมายดูแลทางน้ำธรรมชาติของกระทรวงมหาดไทย

ก่อนดำเนินการก่อสร้างโครงการขุดลอกและพัฒนาลำน้ำฯ กรมชลประทานได้ดำเนินการ ดังนี้

- โครงการชลประทานหนองบัวลำภู ในฐานะกรมการบริหารโครงการพัฒนาลุ่มน้ำลำพะเนียงได้พิจารณาสภาพลำน้ำลำพะเนียงเดิม และจัดทำแปลนรูปตัดตามยาว รูปตัดตามขวางลำน้ำลำพะเนียงเดิม เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการพิจารณาออกแบบให้มีผลกระทบต่อราษฎรที่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินบริเวณ ๒ ฝั่งลำน้ำลำพะเนียงให้น้อยที่สุด ซึ่งสำนักชลประทานที่ ๕ กรมชลประทาน ได้ออกแบบโครงการขุดลอกและพัฒนาลำน้ำพะเนียง ตามหลักวิศวกรรมชลประทาน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลทางด้านอุทกวิทยาจากสถานีวัดปริมาณน้ำในลำน้ำลำพะเนียง มาคำนวณความสามารถในการรองรับปริมาณน้ำในลำน้ำลำพะเนียงในช่วงฤดูน้ำหลาก ให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำออกจากพื้นที่ทำการเกษตรของราษฎร และเก็บน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง หรือให้สามารถรองรับปริมาณน้ำในช่วงฤดูน้ำหลากได้ดียิ่งขึ้น

- ได้จัดให้มีการประชุมชี้แจงร่วมกันขึ้นต้นก่อนที่จะดำเนินการก่อสร้าง ซึ่งจังหวัดหนองบัวลำภูได้ให้ความสำคัญกับกรณีนี้ โดยผู้ว่าราชการจังหวัดหนองบัวลำภู (นายจารึก ปริญญา) รองผู้ว่าราชการจังหวัดหนองบัวลำภู (นายอารยะ จิตบรรจง) นายอำเภอเมืองหนองบัวลำภู (นายสิทธิชัย ลิ้มปิลพานนท์) ปลัดอำเภอเมืองหนองบัวลำภู ผู้นำชุมชน (กำนันตำบลบ้านขาม กำนันตำบลหนองบัว ผู้ใหญ่บ้าน) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขาม และองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว) พร้อมราษฎรที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบเข้าร่วมประชุม และได้จัดทำหมายกำหนดการประชุมระบุวันที่ เวลา และสถานที่ประชุม โดยประสานงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขาม องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว ผู้นำชุมชน (กำนันตำบลบ้านขาม กำนันตำบลหนองบัว และผู้ใหญ่บ้าน) แจ้งให้ราษฎรผู้มีรายชื่อที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบเข้าร่วมประชุมรับทราบ ซึ่งที่ประชุมได้ชี้แจงให้ทราบถึงกิจกรรมดำเนินการ ประกอบด้วย (๑) งานดินขุดตักแต่งลำน้ำลำพะเนียง ขนาดความกว้างท้องลำน้ำลำพะเนียง ประมาณ ๑๕.๐๐ เมตร ฐานคันดินประมาณ ๒.๐๐ เมตร (๒ ชั้น) และมีลาดด้านข้าง ๑ : ๑.๕ เพื่อให้สามารถรองรับน้ำหนักดินด้านข้างลำน้ำลำพะเนียง ให้สามารถทรงตัวได้ งานดินถมบดอัดแน่น พร้อมลงลูกรังผิวจราจรความกว้าง ๖.๐๐ เมตรบริเวณ ๒ ฝั่งลำน้ำลำพะเนียงให้เป็นทางลำเลียงผลผลิตการเกษตร หรือถนนซึ่งสภาพเดิมไม่มีทางลำเลียง เพื่อเป็นผนังป้องกันน้ำเอ่อล้นจากลำน้ำลำพะเนียงช่วงฤดูน้ำหลาก มิให้ท่วมพื้นที่การเกษตรที่อยู่บริเวณ ๒ ฝั่งลำน้ำลำพะเนียง (๒) งานก่อสร้างอาคารรับน้ำ ซึ่งมีประตูควบคุมการเปิด - ปิดบริเวณทางน้ำหรือร่องน้ำ เพื่อสามารถระบายน้ำออกจากพื้นที่น้ำท่วมขังเพื่อลดปัญหาผลกระทบด้านการเกษตร และสามารถกักเก็บน้ำไว้ใช้ประโยชน์ในภาคการเกษตร การประมง ในฤดูแล้งให้แก่ราษฎร เพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตและยกระดับคุณภาพชีวิต เป็นการแก้ไขข้อขัดข้องความยากจนให้กับเกษตรกรได้ดีขึ้น ซึ่งที่ประชุมได้ชี้แจงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นหากมีการก่อสร้าง เช่น แนวคันดินถมบดอัดแน่นห่างจากศูนย์กลางลำน้ำฝั่งละ ๓๕ เมตร โดยกำหนดรูปแบบที่ใช้ในการก่อสร้างประกอบคำชี้แจงแก่ราษฎรผู้ได้รับผลกระทบ ตลอดจนขั้นตอนการดำเนินงานของทางราชการ และได้แจ้งให้ราษฎร

ทราบ ว่า โครงการขุดลอกและพัฒนาลำน้ำลำพะเนียง ไม่มีค่าชดเชยที่ดินและสิ่งปลูกสร้างใด ๆ ทั้งสิ้น

- จังหวัดหนองบัวลำภูได้พิจารณาแล้วเห็นควรให้หน่วยงานในสังกัดจังหวัดหนองบัวลำภู เข้าร่วมแก้ไขปัญหา - อุปสรรค จึงแต่งตั้งนายอำเภอเมืองหนองบัวลำภู โยธาธิการ และผังเมืองจังหวัดหนองบัวลำภู เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจการจ้างของจังหวัดหนองบัวลำภู โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดหนองบัวลำภูลงนามในสัญญาว่าจ้าง

ปลายปี ๒๕๔๗ ราษฎรที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบและมีการปลูกข้าวนาปีตลอดบริเวณ ๒ ผังลำน้ำลำพะเนียง และอยู่ในแนวเขตที่ใช้ก่อสร้าง ได้ทำหนังสือผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขอความอนุเคราะห์ให้โครงการชลประทานหนองบัวลำภูชะลอการส่งเครื่องจักร - เครื่องมือเข้าปฏิบัติงาน โครงการชลประทานหนองบัวลำภูได้พิจารณาตรวจสอบแล้วเป็นจริงตามที่ราษฎรร้องเรียน จึงชะลอการเข้าปฏิบัติงาน จนกว่าราษฎรจะเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวนาปีเรียบร้อยแล้ว ซึ่งคณะกรรมการตรวจจ้างได้แจ้งให้ผู้รับจ้างชะลอการใช้เครื่องจักร - เครื่องมือเข้าปฏิบัติงาน และโครงการชลประทานหนองบัวลำภูได้ทำหนังสือถึงผู้นำชุมชนแจ้งให้ราษฎรงดการปลูกพืชฤดูแล้งปี ๒๕๔๗/๒๕๔๘ หลังการเก็บเกี่ยวข้าวนาปี เนื่องจากขั้นตอนการก่อสร้างต้องมีการระบายน้ำออกจากบริเวณก่อสร้าง และเป็นการลดความเสี่ยงในการใช้น้ำเพื่อการเกษตรของราษฎร

- ได้ประสานงานร่วมกับผู้นำชุมชน (กำนันตำบลบ้านขาม กำนันตำบลหนองบัว ผู้ใหญ่บ้าน) ให้มีการจัดประชุม และจัดทำประชาคมในหมู่บ้านให้ราษฎรยินยอมให้ผู้รับจ้างนำดินที่ได้จากการขุดลอกลำน้ำลำพะเนียง มาถมเกลี่ยแต่งบริเวณที่ทำกินของราษฎรบริเวณ ๒ ผังลำน้ำลำพะเนียง ที่ได้รับผลกระทบจากโครงการขุดลอกและพัฒนาลำน้ำลำพะเนียง โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการใดๆ ทั้งสิ้น โดยผ่านความเห็นชอบจากสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขาม และองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว) ซึ่งเป็นการช่วยเหลือราษฎรเนื่องจากพื้นที่บริเวณดังกล่าวเป็นที่ราบลุ่มน้ำ

- ขณะดำเนินการ ผู้ว่าราชการจังหวัดหนองบัวลำภู (นายสมพงษ์ อ่ำพันธ์) ในฐานะผู้ว่าจ้าง พร้อมด้วยหัวหน้าโครงการชลประทานหนองบัวลำภู (นายวิระยศ ศิริกุล) หัวหน้าฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ ๑ (นายบรรเจิด สิทธิจุ) นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลบ้านขาม (นายวินัย กมลคร) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขาม (นายรุ่งเรือง ธนปราชญ์เปื้อง) กำนันตำบลบ้านขาม (นายบรรยาย นามันทิศ) ได้ตรวจเยี่ยมและรับฟังปัญหา - อุปสรรคในการดำเนินงาน โดยผู้ว่าราชการจังหวัดได้ชี้แจงให้ราษฎรทราบถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นในกรณีที่ไม่ยินยอมให้ผู้รับจ้างเข้าปฏิบัติงาน ซึ่งจะทำให้พืชผลทางการเกษตรเสียหาย และส่งผลกระทบต่อราษฎรอื่นๆ ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง ทั้งนี้ นายบุญหล้า สาณะ ราษฎรบ้านขาม เป็น ๑ ใน ๔ รายที่ไม่ยินยอมให้ผู้รับจ้างเข้าปฏิบัติงาน และได้แสดงเจตนารมณ์ไม่ยินยอมเสียสละที่ดินให้ผู้รับจ้างเข้าปฏิบัติงานตามสัญญาจ้าง โดยขอเรียกร้องค่าชดเชยที่ดิน ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดหนองบัวลำภูได้ชี้แจงให้ทราบว่าโครงการดังกล่าวไม่มีค่าชดเชยที่ดินและสิ่งก่อสร้างใดๆ ทั้งสิ้น

- ขณะดำเนินการมีราษฎรจำนวน ๔ ราย ไม่ยินยอมให้ผู้รับจ้างเข้าปฏิบัติงานตามสัญญาว่าจ้าง แต่ยินยอมให้ผู้รับจ้างเข้าปฏิบัติงานหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวนาปีได้แล้วเสร็จ จึงใช้เครื่องจักร - เครื่องมือเข้าปฏิบัติงานได้ ซึ่งเป็นปัญหา - อุปสรรคในการปฏิบัติงานเนื่องจากไม่สามารถก่อสร้างแนวคันดินถมบดอัดแน่นบริเวณ ๒ ฝั่งลำน้ำลำพะเนียง ซึ่งอยู่ในแนวเขตที่ใช้ในการก่อสร้าง เนื่องจากราษฎรได้ทำการเพาะปลูกข้าวนาปีกีดขวางทางสัญจร ทำให้เส้นทางลำเลียงเครื่องจักร - เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ ที่ใช้ในการก่อสร้างไม่สามารถเข้าปฏิบัติงานได้ ซึ่งเบื้องต้นโครงการชลประทานหนองบัวลำภูได้ชี้แจงทำความเข้าใจและพยายามเจรจาหลายครั้ง แต่ราษฎรยังคงยืนยันไม่ต้องการให้ผู้รับจ้างเข้าปฏิบัติงาน และยังมีราษฎร ๒ รายไม่ยินยอมลงนามในหนังสือคัดค้าน ซึ่งโครงการชลประทานหนองบัวลำภู พร้อมด้วยนายอำเภอเมืองหนองบัวลำภู ท้องถิ่นจังหวัดหนองบัวลำภู กำหนดตำบลหนองบัว ผู้ใหญ่บ้านวังน้ำขาว องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว ได้พยายามชี้แจงทำความเข้าใจถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับราษฎรที่ไม่ยินยอมเสียสละที่ดินจำนวน ๒ ราย คือ นางศรีกา โพธิ์ทอง และนางจอมศรี อ่อนฤกษ์ ที่ไม่ให้ผู้รับจ้างเข้าปฏิบัติงานตามสัญญา จึงให้ราษฎรลงนามในหนังสือคัดค้านร่วมกันต่อหน้าพยาน และคณะกรรมการตรวจจ้างได้ลงมติจัดงานช่วงที่ราษฎรไม่ยินยอม จำนวน ๔ ราย ความยาวประมาณ ๑.๕๑๐ เมตร ออกจากสัญญาจ้าง (ความยาวดังกล่าวไม่ต่อเนื่องกัน) ทั้งนี้ เพราะการดำเนินงานขุดลอกและพัฒนาลำน้ำลำพะเนียงเป็นงานที่ไม่มีการจัดซื้อที่ดิน เป็นเพียงการยินยอมให้ดำเนินการ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๒ และฝ่ายปกครองกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้จัดหาที่ดินให้กรมชลประทานดำเนินการขุดลอก และมีการนิรโทษกรรมของอีก ๔ ราย ได้ให้ผู้รับจ้างเข้าปฏิบัติงานได้หลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวนาปีแล้วเสร็จ สำหรับกรณีนายสะพรั่ง บุริมนต์ เป็น ๑ ใน ๔ ราย ที่ได้รับความอนุเคราะห์ชะลอการใช้เครื่องจักร - เครื่องมือเข้าปฏิบัติงาน

จากรายละเอียดดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า โครงการขุดลอกและพัฒนาลำน้ำลำพะเนียง เมื่อเริ่มปฏิบัติงานย่อมมีผลกระทบต่อราษฎรผู้ที่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินบริเวณ ๒ ฝั่งลำน้ำลำพะเนียง เนื่องจากไม่มีค่าชดเชยที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง โครงการชลประทานหนองบัวลำภูได้ดำเนินการภายใต้คณะกรรมการบริหารโครงการลำน้ำพะเนียงจังหวัดหนองบัวลำภู โดยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตจังหวัดหนองบัวลำภู ปลัดจังหวัดหนองบัวลำภู นายอำเภอเมืองหนองบัวลำภู หัวหน้าส่วนราชการ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ในการแก้ไขบรรเทาอุทกภัยที่ส่งผลกระทบต่อพืชผลทางการเกษตรของราษฎรได้รับความเสียหายเป็นประจำทุกปี ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวได้พยายามลดปัญหาผลกระทบที่เกิดขึ้นให้น้อยที่สุด โดยได้ดำเนินการภายใต้การยินยอมของราษฎรผู้ที่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมาย และกรณีที่มีราษฎรบางรายไม่ยินยอมให้ผู้รับจ้างเข้าปฏิบัติงานนั้น ได้พยายามโดยใช้วิธีเจรจา เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นหากราษฎรยังคงยืนยันไม่ยินยอมเสียสละที่ดิน จึงเสนอความเห็นให้คณะกรรมการตรวจจ้างพิจารณาตัดสินช่วงงานดังกล่าวออกจากสัญญาจ้าง และเมื่อคณะกรรมการตรวจจ้างได้ตัดสินช่วงงานออกจากสัญญาจ้างแล้ว จึงส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างทำให้มีปัญหา - อุปสรรคในการดำเนินงาน

โครงการชลประทานหนองบัวลำภูได้ดำเนินการขุดลอกและพัฒนาลำน้ำลำพะเนียง ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๔๖ และวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นไปตามภารกิจของกรมชลประทานที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๑๙ ตอน ๑๐๓ หน้า ๒๑๒ วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๔๕ กฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งส่วนราชการกรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อ ๖ และข้อ ๗ หน้า ๒๑๖ ประกอบกับคำสั่งจังหวัดหนองบัวลำภู ที่ ๑๖๕๒/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๔๖ ซึ่งมีหัวหน้าโครงการชลประทานหนองบัวลำภูเป็นกรรมการบริหารโครงการพัฒนาลุ่มน้ำลำพะเนียงร่วมในระดับจังหวัด มีผู้ว่าราชการจังหวัดหนองบัวลำภูเป็นประธาน และกรมชลประทานได้มอบหน้าที่ให้หัวหน้าโครงการชลประทานหนองบัวลำภู ในฐานะ CEO กรมชลประทาน ตามคำสั่งกรมชลประทาน ที่ ๙๗๒/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๖ ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่จังหวัดต่าง ๆ เป็น CEO ของกรมชลประทาน โดยระบุหน้าที่รับผิดชอบ และคำสั่งกรมชลประทาน ที่ ข.๑๓๓๓/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๔๖ โครงการชลประทานต้องปฏิบัติตามแผนงานรัฐบาลในนโยบายแก้ไขปัญหาคความยากจน

ข้อ ๓ ความเห็นของคณะกรรมการสิทธิในทรัพยากรน้ำ ชายฝั่ง และแร่

๓.๑ จากคำชี้แจงของผู้ร้องและชาวบ้านพบว่า การชี้แจงของกรมชลประทานไม่ครอบคลุมครบถ้วน ทำให้เข้าใจเพียงว่าจะมีการขุดลอกลำคลองเดิมเท่านั้น โดยไม่ทราบว่าจะมีการทำคันคลองทั้งสองฟากคลอง และมีผลกระทบถึงเนื้อที่ของที่ดินของตน ประกอบกับลำคลองเดิมมีความคดเคี้ยวตามธรรมชาติ จนกระทั่งเมื่อมีการก่อสร้างแล้วจึงพบว่า มีการขยายคลองและทำคันคลองทั้งสองฟาก รวมแล้วกว้างถึง ๕๐ - ๗๐ เมตร ทำให้ราษฎรบางรายสูญเสียที่ดินทำกินหมดไปทั้งแปลง หรือเหลือที่ดินไม่เพียงพอที่จะทำกินต่อไป

๓.๒ จากการก่อสร้างคันคลองเป็นถนนสูงจากระดับพื้นดินโดยเฉลี่ยประมาณ ๒ เมตร ซึ่งคันคลองดังกล่าวกลายเป็นเขื่อนกั้นน้ำมิให้น้ำจากที่ทำกินไหลลงคลองได้ แม้จะมีการสร้างประตูระบายน้ำ แต่เป็นประตูขนาดเล็ก แต่ละจุดอยู่ห่างไกลกัน และระดับประตูสูงกว่าระดับน้ำท่วมซ้ำ เป็นผลให้น้ำท่วมที่ทำกินของราษฎรเป็นเวลานาน

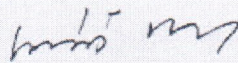
นอกจากนี้ ผลของความสูงของคันคลองเป็นผลให้ในฤดูแล้งชาวบ้านไม่สามารถที่จะนำน้ำจากคลองลำพะเนียงเข้าสู่พื้นที่เกษตรของตนได้ เว้นแต่จะใช้เครื่องสูบน้ำที่มีกำลังสูง

๓.๓ จากการลงพื้นที่พบว่า สภาพสองฝั่งลำน้ำลำพะเนียงที่ยังไม่ขุดลอก ยังมีสภาพที่มีพืชพรรณ ต้นไม้ ขึ้นปกคลุมทั้งสองฝั่งคลองลำพะเนียงอย่างร่มรื่นสมบูรณ์ ซึ่งจากภาพถ่ายของกรมชลประทานเองก็แสดงสภาพให้เห็นเช่นนั้น แต่เมื่อมีการขุดลอกขยายคลอง และสร้างคันถนนสองฝั่งคลองตามโครงการนี้ ทำให้สภาพสองฝั่งคลองแห้งแล้ง มีเฉพาะถนนดินและน้ำ ไม่มีต้นไม้ใหญ่ซึ่งเคยให้ความร่มรื่นแต่อย่างใด ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศของคลองลำพะเนียงบริเวณที่มีโครงการดังกล่าวอย่างสิ้นเชิง

แต่เนื่องจากเรื่องร้องเรียนกรณีนี้ ได้มีการฟ้องร้องเป็นคดีต่อศาลปกครอง
ขอนแก่น จึงเป็นการต้องห้ามมิให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตรวจสอบการละเมิดสิทธิ
มนุษยชน ตามนัยมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.
๒๕๔๒ ที่บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิด
สิทธิมนุษยชน และมีใช่เป็นเรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาล หรือที่ศาลพิพากษาหรือ
มีคำสั่งเด็ดขาดแล้ว ให้คณะกรรมการมีอำนาจตรวจสอบและเสนอมาตรการการแก้ไข
ตามพระราชบัญญัตินี้” คณะอนุกรรมการสิทธิในทรัพยากรน้ำ ชายฝั่ง และแร่ จึงเห็นสมควรให้
ยุติเรื่อง

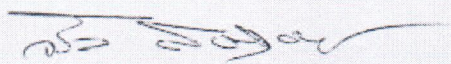
ข้อ ๔ มติของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีมติเห็นชอบตามความเห็นของ
คณะอนุกรรมการสิทธิในทรัพยากรน้ำ ชายฝั่ง และแร่ ในคราวประชุมคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน
แห่งชาติ ครั้งที่ ๒๔/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๕๐

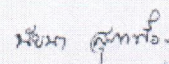
(นายเสน่ห์ จามริก)

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

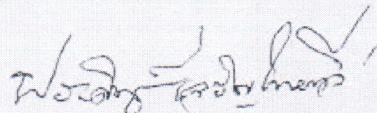
(นายจรัล ดิษฐาอภิชัย)

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นางสาวนัยนา สุภาพงษ์)

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นายประดิษฐ์ เจริญไทยทวี)

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

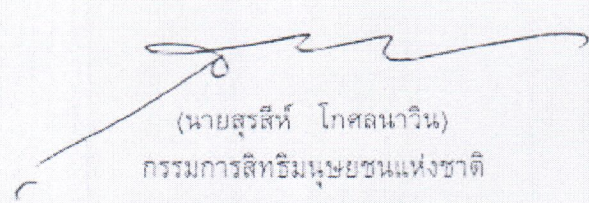

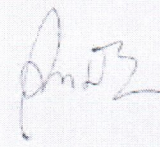
(นายวสันต์ พานิช)

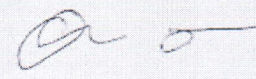
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นายสุทิน นพเกตุ)
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นางสุนี ไชยรส)
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นายสุรสิทธิ์ โกศลนาวิน)
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(คุณหญิงอัมพร มีสุข)
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นางสาวอากร วงษ์สิงห์)
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
วันที่ ๒๒ เดือน ปี พ.ศ. ๒๕๕๔.